

Rapport

Datum: 29 september 2006
Rapportnummer: 2006/340

Klacht

Verzoeker, die door ambtenaren van het regionale politiekorps Limburg Zuid op 30 april 2004 omstreeks 03.20 uur te Heerlen werd aangehouden wegens wildplassen, klaagt er over dat de politie:

geweld tegen hem heeft gebruikt;

tijdens het vervoer naar het politiebureau hem heeft meegedeeld dat hij in de weedteelt zou zitten;

hem als een crimineel heeft behandeld door hem die dag in te sluiten tot 12.07 uur.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 30 april 2004, omstreeks 03.20 uur spraken politieambtenaren J. en F. van het regionale politiekorps Limburg Zuid verzoeker, de heer B., aan. Op dat moment urineerde verzoeker op de openbare weg te Heerlen. Het politiecontact leidde ertoe dat de politie B. aanhield, aan de handen boeide en overbracht naar het politiebureau te Heerlen.

Twee bewakingscamera's registreerden deze gebeurtenis.

2. De politie maakte tegen verzoeker een proces-verbaal op wegens verzet (zie Achtergrond, onder B.). Het Openbaar Ministerie dagvaardde verzoeker hiervoor.

Op 16 maart 2006 sprak de politierechter te Maastricht verzoeker vrij.

3. Voordat verzoekers klachten zullen worden beoordeeld, besteedt de Nationale ombudsman aandacht aan de loop van de gebeurtenissen die tot verzoekers klachten hebben geleid. Op dit punt valt de politie te verwijten dat bij het eerste aanspreken de toon is gezet die (mede) aanleiding heeft gevormd tot de escalatie van de situatie. Zoals ook de klachtencommissie en de korpsbeheerder hebben geoordeeld heeft politieambtenaar J. verzoeker op een onfatsoenlijke wijze te woord gestaan door hem mee te delen dat hij daar niet mocht "zeiken", althans een mededeling heeft gedaan waarbij dat woord is gebruikt. Dit is niet overeenkomstig de vereiste professionaliteit die de politie bij publiekscontacten in acht moet nemen en die meebrengt dat de politie burgers fatsoenlijk te woord dient te staan.

Een dergelijke handelwijze kan er immers aanleiding toe geven dat een burger zich minder gehouden voelt zich meewerkend en fatsoenlijk tegenover de politie te gedragen.

I. Ten aanzien van het gebruikte geweld

Bevindingen

1. Het relaas van verzoeker luidde als volgt. Een politieambtenaar had hem aangesproken met de woorden: "Wat sta je hier te zeiken." en hem daarna op een agressieve en provocerende manier gevraagd om zijn naam. Verzoeker wilde hierop verder lopen, maar werd tegengehouden door beide politieambtenaren geassisteerd door een derde politieambtenaar. Kort hierop duwden de politieambtenaren hem voorover op de grond en trachtte één van hen hem de handboeien aan te leggen. Nadat hij aan zijn linkerpols was geboid verzette verzoeker zich tegen het aanleggen van de boeien om zijn rechterpols. Verzoeker had hierbij de politieambtenaren laten weten mee te werken als zij zijn rechterarm zouden loslaten. Hierop pakte een politieambtenaar verzoeker bij de rechterduim en boog deze om totdat verzoeker zijn verzet staakte. Nadat verzoeker aan beide handen was geboid bracht de politie hem over naar het politiebureau.

Verzoeker legde een medische verklaring over van de verwondingen die hij bij deze gebeurtenis had opgelopen. In die verklaring staat vermeld dat verzoeker diverse schaafwonden, onder meer aan het hoofd, knie en pols, alsmede een verzwikking van de rechterduim heeft opgelopen. Voorts gaf verzoeker aan dat zijn lederen jas is geschaafd en diverse kledingstukken zijn besmeurd.

2. De beheerder van het regionale politiekorps nam bij de interne klachtbehandeling het oordeel van de klachtencommissie over, dat het gebruikte geweld niet onbehoorlijk was, omdat verzoeker dit over zich had afgeroepen door zich te verzetten tegen zijn aanhouding.

3. Politieambtenaren J., F. en Bu. vermeldden in de mutatie in het dag- en nachtrapport die zij naar aanleiding van deze gebeurtenis hebben opgemaakt onder meer:

"Op vrijdag 30 april 2004, omstreeks 03:16 uur zag ik, verbalisant J., een manspersoon, de later te noemen verdachte B., welk stond te plassen tegen een gevel van een perceel (...). Wij verbalisanten, J. en F., liepen vervolgens op de verdachte af met de bedoeling om de verdachte een kennisgeving van bekeuring te geven ter zake overtreding van (...) de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Heerlen. Ik, J., sprak de verdachte aan en deelde de verdachte mede dat hij niet aldaar kon zeiken. Wij, J. en F., hoorden de verdachte zeggen: "Ik sta niet te zeiken ik sta te plassen".

Ik, J., deelde de verdachte mede dat hij een bekeuring kreeg en vroeg derhalve naar zijn personalia.

Wij, J. en F., hoorden de verdachte zeggen: "Val me niet lastig, ik ben wezen stappen, ik heb genoeg gedronken." of woorden van gelijke strekking. Wij, J. en F., zagen dat de verdachte zich hierop van ons verwijderde (...). Ik, F., ben hierop voor de verdachte gaan staan en heb vervolgens tegen de verdachte gezegd dat hij een bekeuring zou krijgen en

dat hij gewoon heel even moest meewerken. Wij verbalisanten hoorden de man wederom zeggen: "Val me niet lastig, ik weet mijn naam niet meer, ik heb teveel gedronken." of woorden van gelijke strekking.

Wij, J. en Bu., zagen dat de verdachte op dat moment verbalisant F., met lichte drang wegduwde en bij ons, J. en F., wegliep.

Ik, F., voelde dat de verdachte mij wegduwde.

Wij, verbalisanten, zagen dat de verdachte wederom van ons vandaan wegliep (...).

Hierop zijn wij, F. en Bu., voor de verdachte gaan staan. Ik, F., sprak de verdachte opnieuw aan en deelde aan hem mede dat indien hij zijn naam niet zou opgeven wij geen andere mogelijkheid hadden dan om hem aan te houden.

Wij, verbalisanten, hoorden de verdachte zeggen: "Dan houden jullie me maar aan, ik geef mijn naam niet." of woorden van gelijke strekking. Ik, F., deelde de verdachte, op vrijdag 30 april 2004, te 03:20 uur, mede dat hij was aangehouden.

Hierop heb ik, F., de verdachte aan de rechterarm (vastgepakt) teneinde de van dienstwege verstrekte transportboeien aan te brengen. Ik, F., voelde op dat moment dat de verdachte, met kracht, zijn rechterarm in de tegenovergestelde richting trok, dan dat ik de rechterarm wilde geleiden. Ik, F., was in de veronderstelling dat de verdachte zich op dat moment aan zijn aanhouding wilde onttrekken. Ik, J., heb op dat moment de verdachte aan de linkerarm vastgepakt teneinde de verdachte onder controle te krijgen om zo de verdachte van transportboeien te voorzien.

Ik, J. voelde dat de verdachte met kracht zijn linkerarm in tegenovergestelde richting wegtrok, dan dat ik de linkerarm wilde geleiden.

Ik, F., heb vervolgens de rechterarm van de verdachte losgelaten. Ik, F., heb vervolgens de verdachte in een verwuring vastgepakt, om de verdachte op deze wijze, naar de grond te geleiden en zo onder controle te krijgen. Ik, Bu. heb hierop de verdachte aan zijn rechterarm vastgepakt. Hierop hebben wij, verbalisanten, de verdachte naar de grond gebracht. Wij, verbalisanten, voelden dat de verdachte de gehele tijd zich hevig verzette. Dit verzet bestond uit het spannen van al zijn spieren, alsmede het stijf houden van zijn armen, alsmede het zich willen bewegen in de tegenovergestelde richting waarheen wij, verbalisanten hem wilde geleiden.

Nadat de verdachte naar de grond was gebracht, heb ik, Bu., de verdachte losgelaten.

Ik, Bu., heb hierop de omstanders op een afstand proberen te houden.

Ik, J., heb vervolgens de linkerpols van de verdachte voorzien van de transportboeien. Ik, J., deelde de verdachte mede dat hij rustig moest blijven en dat hij zijn linkerarm naar de rug moest brengen.

Ik, F. heb vervolgens de verwurging losgelaten en heb de verdachte wederom aan zijn rechterarm, middels een overstrekking vastgepakt, teneinde hem onder controle te houden. Wij verbalisanten voelden dat de verdachte zich bleef verzetten, wij voelden dat de verdachte zich in tegenovergestelde richting wilde bewegen dan dat wij hem wilde begeleiden.

Wij, J. en F., zagen dat de verdachte met zijn benen, een trappende beweging maakte in de richting van verbalisant Bu.

Nadat ik, J., de linkerarm van de verdachte op de rug had weten te geleiden, zagen wij, J. en F., dat de verdachte met zijn rechterhand, de transportboeien vastpakte.

Ik, F., heb hierop de duim van de verdachte vastgepakt om middels een duimklem de rechterhand van de verdachte los te krijgen.

Ik voelde dat de verdachte met grote kracht zijn hand bleef ballen tot een vuist, om de transportboei, teneinde te voorkomen dat de verdachte geboeid zou worden. Hierop heb ik, F. de rechterduim van de verdachte in een duimklem vastgepakt om op deze wijze te bewerkstellen dat de verdachte de transportboei zou loslaten. Ik, F., voelde en hoorde op dat moment een krakend geluid in zijn rechterduim. Ik, F., voelde dat de verdachte op dat moment zijn verzet staakte en zijn vuist opendeed. Hierdoor kwam de transportboei los. Ik, F., heb hierop de rechterduim van de verdachte losgelaten en heb daarop de rechterhand van de verdachte vastgepakt, teneinde de controle over de verdachte te behouden. Wij, J. en F., hadden moeite om de verdachte onder controle te houden. Wij voelden dat de verdachte zich de gehele tijd bleef verzetten door zijn spieren te spannen en zijn armen stijf te houden om zodoende te voorkomen dat wij zijn armen op de rug konden afboeien. Door deze bewegingen konden wij, J. en F., de verdachte niet afboeien.

Gezien het feit dat omstanders, uit de omliggende horecagelegenheden alsmede familie van de verdachte, zich met de aanhouding begonnen te bemoeien en kennelijk trachtten om de verdachte te ontzetten, heb ik, Bu., portofonisch assistentie aangevraagd.

Daar het voor ons, J. en F., niet mogelijk was om de verdachte af te boeien, hebben wij, in afwachting van de andere surveillance eenheden, de verdachte onder controle gehouden. Ik, Bu., heb hierbij getracht de omstanders, op een veilige afstand te houden.

Op enig moment voelde ik, F., dat een mij onbekende man, aan mijn linkerschouder trok, kennelijk met de bedoeling de verdachte te ontzetten. Tengevolge van deze trekkende beweging voelde ik, F., dat ik gedeeltelijk uit balans kwam. Ik, F., heb vervolgens deze persoon van mij weggeduwd waarop ik, Bu., positie heb ingenomen tussen deze

onbekende man en verbalisant F., die op dat moment geknield naast de verdachte met de rug naar de omstanders, zat.

Wij verbalisanten voelden ons door deze gehele situatie bedreigd. Ten tijde van het wachten op de overige patrouilles, hebben wij de verdachte meermaals horen zeggen: maak me nu maar los, ik werk mee of woorden van gelijke strekking. Wij, J. en F. voelden dat de verdachte ten tijde van deze woorden zijn spieren bleef spannen. Gezien de dreigende situatie, hebben wij tegen de verdachte gezegd, dat hij zijn handen op de rug moest doen, om op deze wijze de verdachte van de transportboeien te voorzien. Wij, J. en F., voelden dat de verdachte hier geen gehoor aan gaf.

Op enig moment zagen wij, verbalisanten, dat er meerdere patrouilles ter plaatse kwamen. Wij, verbalisanten, zagen dat deze patrouilles ons ontzetten. Hierop zagen wij, J. en F., kans om de verdachte af te boeien en plaats te laten nemen in ons dienstvoertuig."

4. In het 'Meldingsformulier aanwending geweld' dat F. op 30 april 2004 heeft opgemaakt vermeldt hij onder meer:

"Verbalisanten F. en J. wilden de verdachte B. bekeuren ter zake wildplassen. Verdachte B. verleende geen medewerking, hij weigerde zijn naam op te geven. Hierop werd hij door verbalisant F. aangesproken en hem werd verteld dat indien hij weigerde mee te werken hij zou worden aangehouden en mee zou moeten naar het politiebureau. Hierop duwde verdachte B. de agent F. opzij en wilde weglopen. Verbalisanten F. en J. hebben vervolgens de verdachte vastgepakt en hem medegedeeld dat hij was aangehouden ter zake de door hem gepleegde overtreding. Hierop begon verdachte B. zich te verzetten tegen zijn aanhouding. De verbalisanten F. en J. hebben hem vervolgens medegedeeld dat hij hier moest stoppen omdat zij anders genoodzaakt waren geweld te gebruiken. De verdachte B. gaf hieraan geen gehoor en bleef zich verzetten. Vervolgens is hij door verbalisant F. naar de grond gewerkt teneinde hem te kunnen boeien. Bij het neer komen op de grond raakte het hoofd van de verdachte het wegdek waardoor hij enkele schaafwonden aan zijn hoofd opliep. Liggend op de grond bleef verdachte B. zich verzetten en lukte het de verbalisanten niet hem geheel af te boeien. Verbalisant F. heeft vervolgens de rechterduim van de verdachte vastgepakt en deze achterover geduwd teneinde het verzet te breken. Inmiddels begonnen een groot aantal omstanders zich met het geheel te bemoeien waardoor de verbalisanten F. en J. genoodzaakt waren assistentie te vragen. Vanuit twee districten kwam vervolgens assistentie ter plaatse. Uiteindelijk is het de verbalisanten F. en J. gelukt de verdachte te boeien en hebben zij hem overgebracht naar het districtsbureau van politie te Heerlen."

5. De korpsbeheerder verstrekke op CD-rom beeldmateriaal van het betreffende politieoptreden dat op 30 april 2004 middels twee bewakingscamera's is vastgelegd. Een camera is gericht in de richting van waaruit verzoeker is komen aanlopen en de andere camera in de andere richting. Verzoekers hebben tijdens de klachtbehandeling bij het

regionale politiekorps Limburg Zuid dit beeldmateriaal gezien.

Op de beelden die de eerste camera heeft vastgelegd is te zien dat verzoeker komt aanlopen met een groep personen, zich vervolgens van de groep afscheidt en in een hoek van een gebouw en een hek op de openbare weg gaat staan urineren. Kort nadat hij daarmee klaar is wordt hij om 03.16 uur en 30 seconden door twee politieambtenaren aangesproken. Verzoeker loopt daarbij bij de politieambtenaren weg en uit het beeld van de eerste bewakingscamera. Beide politieambtenaren lopen achter verzoeker aan.

Op de beelden die de tweede camera heeft vastgelegd is te zien dat verzoeker door de twee politieambtenaren ter hoogte van een geparkeerde auto wordt achterhaald, aan een arm wordt vastgepakt en daarbij kennelijk weer wordt aangesproken. Voorts is op dat moment ter hoogte van de geparkeerde auto een motoragent gestopt die van zijn motorfiets afstapt. Op het moment dat verzoeker weer wegloopt van beide politieambtenaren houdt de motoragent verzoeker om 03.16 uur en 56 seconden bij de geparkeerde auto tegen. Verzoeker staat daarna met de rug tegen de geparkeerde auto omringd door de drie politieambtenaren. Te zien valt dat verzoeker vervolgens om 03.17 uur en 5 seconden door twee politieambtenaren bij de armen wordt vastgepakt. Verzoeker verzet zich hiertegen door zijn armen stijf te houden en weg te draaien van de politieambtenaren. Beide politieambtenaren brengen vervolgens verzoeker voorover naar de grond. Hierna belemmert de geparkeerde motorfiets het zicht op hetgeen zich op de grond tussen verzoeker en de drie politieambtenaren afspeelt. Te zien is wel dat de politieambtenaren kennelijk moeite hebben verzoeker in bedwang te houden. Verzoeker wordt om ongeveer 03.17 uur en 15 seconden naar de grond gebracht en blijft daar samen met eerst drie en later twee politieambtenaren tot ongeveer 03.22 uur, het tijdstip waarop verzoeker op de been wordt gebracht en wordt overgebracht naar een politieauto.

Beoordeling

6. Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam. Dit recht is onder meer neergelegd in artikel 11 Grondwet (zie Achtergrond, onder D.). Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt. Dit brengt onder meer met zich mee dat politieambtenaren gerechtigd zijn geweld te gebruiken volgens de daartoe in de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar gestelde regels (zie Achtergrond, onder D.).

Op grond van artikel 2 van de Politiewet 1993 (zie Achtergrond, onder D.) heeft de politie tot taak te zorgen voor de handhaving van de rechtsorde. Ingevolge artikel 8 van de Politiewet (zie Achtergrond, onder D.) zijn politieambtenaren bevoegd in de rechtmatige uitoefening van hun bediening geweld te gebruiken indien het door hen beoogde doel alleen daardoor kan worden bereikt en indien het belang van het doel het gebruik van geweld rechtvaardigt. De daadwerkelijke inzet van geweldstoepassing van de politie moet

in overeenstemming zijn met de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit. Van geval tot geval zal moeten worden beoordeeld of het beoogde doel het gebruik van deze vorm van geweld rechtvaardigt en of dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld moet bovendien zo mogelijk een waarschuwing vooraf gaan.

7. Mede gelet op het beeldmateriaal staat vast dat verzoeker zich schuldig heeft gemaakt aan zogenoemd wildplassen, hetgeen strafbaar is gesteld in de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Heerlen (zie Achtergrond, onder A.). Gelet op hun taak waren de betreffende politieambtenaren bevoegd daartegen (verbaliserend) op te treden (zie Achtergrond, onder D.). Voorts is eveneens op grond het beeldmateriaal voldoende komen vast te staan dat verzoeker zich tegenover de politie niet meewerkend heeft opgesteld. Op het beeldmateriaal is namelijk te zien dat verzoeker diverse malen zijn weg tracht te vervolgen terwijl hij telkens kennelijk wordt aangesproken en tegengehouden door de betreffende politieambtenaren.

8. Zoals hiervóór onder Algemeen is overwogen, heeft de politie de aanzet gegeven tot de escalatie van deze gebeurtenis door verzoeker bij het eerste contact op een onfatsoenlijke wijze aan te spreken. Dit geeft verzoeker echter nog geen vrijbrief om in het geheel niet mee te werken aan het politieoptreden. Door niet mee te werken heeft verzoeker eveneens bijgedragen aan de escalatie. Verzoeker was zich er immers van bewust dat het wildplassen verboden was en had om die reden een reactie van de politie kunnen verwachten.

9. Gelet op de vermelding in de mutatie in het dag- en nachtrapport dat verzoeker aan de rechterarm werd vastgepakt om de transportboeien aan te brengen en verzoeker daarop pas voor het eerst met kracht zijn rechterarm in de tegenovergestelde richting trok en gelet op hetgeen op het beeldmateriaal is te zien, staat vast dat verzoeker zich toen pas fysiek heeft verzet tegen de politieambtenaren. Vóór dat moment liep verzoeker enkel bij de politieambtenaren weg, toonde zich niet meewerkend en heeft zich niet fysiek verzet.

Voorts staat op grond van de tijdregistratie bij de camerabeelden vast dat tussen het tijdstip van het voor het eerst aanspreken van verzoeker (03.16'30" uur) en het vastpakken van hem om de handboeien aan te leggen (03.17'05" uur) ongeveer 35 seconden hebben gelegen.

Op grond hiervan kan worden geconcludeerd dat de betreffende politieambtenaren te snel zijn overgegaan tot het aanleggen van de handboeien en het daarmee gepaard gaande geweldgebruik. Zij hebben daarmee onvoldoende tijd genomen om de door henzelf in gang gezette escalatie terug te brengen tot een te hanteren situatie. Door dit na te laten, maar onmiddellijk over te gaan tot het aanleggen van de handboeien, hebben zij een verdere escalatie ontlokt en ertoe bijgedragen dat het niet-meewerkend gedrag van verzoeker leidde tot fysiek geweld, waarbij letsel bij verzoeker is ontstaan. Om die reden is het niet gerechtvaardigd dat de politie geweld heeft gebruikt. De politieambtenaren hebben in strijd

gehandeld met het recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van de mededeling over de weedteelt

Bevindingen

1. Verzoeker liet op dit punt weten dat politieambtenaren onderweg van de plaats van de aanhouding naar het politiebureau op zijn mededeling dat hij gewoon werk doet, hem meedeelden dat hij wel in de weedteelt zou zitten.
2. De korpsbeheerder deelde mee dat hij het oordeel van de Klachtencommissie Politieoptreden overnam dat geen oordeel kan worden gegeven omdat de verklaringen van partijen tegenover elkaar staan.
3. Politieambtenaar J. ontkende tijdens het transport iets te hebben gezegd over weedteelt. Politieambtenaar F. liet weten dat hij niet aanwezig was geweest bij het vervoer van verzoeker naar het politiebureau.

Beoordeling

4. Gelet op de ter beschikking staande gegevens staan de verklaringen van partijen over dit punt tegenover elkaar. Er is geen sprake van feiten of omstandigheden op grond waarvan aan de ene lezing meer waarde moet worden toegekend dan aan de andere.

Gelet hierop onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

III. Ten aanzien van de duur van de insluiting

Bevindingen

1. Verzoeker liet op dit punt weten dat hij van mening is dat hij als een crimineel is behandeld doordat de politie hem pas om ongeveer 12.07 uur in vrijheid heeft gesteld.
2. De korpsbeheerder berichtte op dit punt dat verzoeker om 03.20 uur is aangehouden, om 10.34 uur is verhoord en om 12.07 uur is heengezonden. De aangehouden verdachte dient gedurende de tijdspanne van 00.00 uur tot en met 09.00 uur van de nachtrust te genieten. Deze tijd telt niet mee bij de bepaling of een verdachte te lang zijn vrijheid is benomen, aldus de korpsbeheerder. Verzoeker had zich verzet tegen de politieambtenaren en daarmee een misdrijf tegen het openbaar gezag gepleegd. Om die reden heeft de politie er terecht voor gekozen de afhandeling daarvan in de ochtend te doen. Het ter hand nemen van het onderzoek om 10.34 uur gevolgd door de heenzending om 12.07 uur

achtte de korpsbeheerder alleszins redelijk, te meer omdat de voorgeschreven termijn pas eindigde om 15.00 uur, aldus de korpsbeheerder. Hij berichtte dat ook niet was gebleken van schending van andere (on)geschreven rechtsregels.

3. Politieambtenaar W. verklaarde dat het bij de regiopolitie Limburg Zuid regel is om de verdere afhandeling van verzet tegen politieambtenaren niet te laten doen door de betrokken ambtenaren. Nadat hij als recherchecoach die dag om 09.00 uur de andere rechercheurs had gebriefd, heeft W. zelf de afhandeling van de zaak tegen verzoeker ter hand genomen. Nadat hij zich in de zaak had ingelezen, heeft hij een inleidend gesprek gevoerd met verzoeker, waarna hij hem om 10.35 uur heeft verhoord als verdachte van het verzet. W. liet weten dat het verhoor ongeveer 45 minuten tot een uur heeft geduurd. Hierna heeft W. de zaak besproken met de hulpofficier van justitie. Hierna is de zaak aangemeld bij het arrondissementsparket voor een snelrechtprocedure, waarna een dagvaarding wordt opgesteld en gefaxt. Om 11.45 uur is aan verzoeker een dagvaarding uitgereikt waarna hij in vrijheid is gesteld, aldus W.

Beoordeling

4. Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen. In dit verband bepaalde artikel 61 van het Wetboek van Strafvordering zoals dat luidde ten tijde van de onderzochte gedraging (zie Achtergrond, onder C.) dat een verdachte niet langer dan zes uren voor verhoor mag worden opgehouden, met dien verstande dat niet wordt meegerekend de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens. De termijn van zes uren is een uiterste termijn en is bestemd voor verhoor. Als het verhoor binnen die termijn is beëindigd, zal dan ook onmiddellijk daarop een beslissing moeten worden genomen over de invrijheidstelling van de verdachte of over de toepassing van een ander dwangmiddel. Als het verhoor binnen de termijn van zes uren is beëindigd en geen van de voorschreven beslissingen wordt genomen of er geen nader onderzoek wordt gedaan, met de resultaten waarvan de verdachte in een (nader) verhoor kan worden geconfronteerd, en daarmee de noodzaak tot het verhoor is komen te vervallen, moet de verdachte worden geacht niet meer "op openbaar (aan de wet ontleend) gezag" van zijn vrijheid beroofd te zijn.

5. Het staat vast dat verzoeker op 30 april 2004 om 10.35 uur is verhoord. Voorts staat vast dat de politie op 30 april 2004 om 11.45 uur de dagvaarding heeft betekend en dat hij toen - kort daarna - om 12.07 uur in vrijheid is gesteld. Aannemelijk is dat het verhoor van verzoeker omstreeks 11.35 uur is beëindigd.

De Nationale ombudsman neemt bij beoordeling van dit soort gedragingen een tijds marge in acht in verband met de (administratieve) afhandeling van de insluiting van een verdachte. In dit verband is het niet onredelijk dat verzoeker na het verhoor nog ongeveer een half uur van zijn vrijheid beroofd is geweest. De politie heeft niet gehandeld in strijd

met het verbod op onrechtmatige vrijheidsbeneming.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Limburg Zuid, is gegrond ten aanzien van:

- het gebruikte geweld, wegens strijd met het recht op onaantastbaarheid van het lichaam;

niet gegrond ten aanzien van:

- de duur van de insluiting.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel op het punt van de mededeling over de weedteelt.

Onderzoek

Op 7 september 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer B. te Hoensbroek, ingediend door mevrouw B. te Hoensbroek, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Limburg Zuid.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Limburg Zuid (de burgemeester van Maastricht), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd vier betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Zij maakten van deze gelegenheid geen gebruik.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Maastricht over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd een betrokken ambtenaar gehoord.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Verzoeker berichtte dat het verslag hem geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. Noch de korpsbeheerder noch een betrokken ambtenaar gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 6 september 2005 met bijlagen, aangevuld op 4 november 2005 en op 16 januari 2006.

Het klachtdossier van het regionale politiekorps Limburg Zuid.

De verklaring van betrokken ambtenaar W, van 16 december 2005.

Het standpunt van de beheerder van het regionale politiekorps Limburg Zuid van 30 januari 2006, met bijlagen.

De CD-rom met beeldmateriaal.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

A. Algemene Plaatselijke Verordening voor de gemeente Heerlen

Artikel 4.4.6

"Het is verboden binnen de bebouwde kom op of aan de weg zijn natuurlijke behoefte te doen buiten een daarvoor bestemde inrichting of plaats."

B. Wetboek van strafrecht

Artikel 180

"Hij die zich met geweld of bedreiging met geweld verzet tegen een ambtenaar werkzaam in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, of tegen personen die hem daarbij krachtens wettelijke verplichting of op zijn verzoek bijstand verlenen, wordt als schuldig aan wederspansigheid gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie."

C. Wetboek van strafvordering

Artikel 52

"Iedere opsporingsambtenaar is bevoegd den verdachte naar zijn naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats, adres waarop hij als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens staat ingeschreven en woon- of verblijfplaats te vragen en hem daartoe staande te houden."

Artikel 52, eerste lid

"In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden."

Artikel 61, eerste tot en met derde lid (zoals dit luidde ten tijde van de gebeurtenis)

"1. Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de verdachte gehoord.

2. Indien de ophouding met het oog op het vaststellen van de identiteit plaatsvindt, kan ten aanzien van een verdachte ten aanzien van wie verdenking bestaat terzake van een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten de in het eerste lid genoemde termijn van zes uren, op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, in het belang van het onderzoek eenmaal met ten hoogste zes uren worden verlengd.

3. Voor de berekening van de in het eerste en tweede lid bedoelde termijnen wordt de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet meegerekend."

D. Geweld

Artikel 11 Grondwet

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 8 Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)

"1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except

such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others."

Politiewet 1993

Artikel 2

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

Artikel 8, eerste lid

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

E. Handboeien

In artikel 22, eerste lid van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (Besluit van 8 april 1994; Stb. 275, in werking getreden op 1 april 1994) is bepaald dat de ambtenaar een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen.

De leden 2 en 3 van dit artikel luiden als volgt:

"2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

In artikel 22 van de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen.

In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omleggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant), een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon moet worden gedacht aan het gedrag van de arrestant, mogelijke eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan voor moeilijkheden moest worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor betrokkene was aangehouden.

In artikel 23 van de Ambtsinstructie is opgenomen dat de ambtenaar die gebruik heeft gemaakt van handboeien tijdens het vervoer, dit onverwijld schriftelijk aan een meerdere moet melden, onder vermelding van de redenen die tot het gebruik van handboeien hebben geleid.